

ΜΗ ΤΗΝ ΕΓΓΙΣΗΣ !

Μικρὸ παιδί 'στὸ στόμα του κρατεῖ
μικρὸ καλάμι,
Φυσᾷ μὲ τὴν καρδιά του ὅλη καὶ ζητεῖ
μὰ σαπουνόφουσα νὰ κάμῃ.

Μὰ πάλι πίσω στρέφει. Μὲ χαρὰ
τὴν μάγισσα κυτᾷ νὰ σιμόνῃ
'Στὰ δάκτυλά του νὰ τὴν πιᾷσῃ λαχταρῶ
καὶ τὰ χεράκια του ἀπλώνει.

Κ' ἐκείνῃ 'στοῦ ἀνέμου τὴν ὁρμὴ
πετᾷ ὕψηλὰ ποῦ νὰ μὴν πιάνεται
Καὶ βλέπει τὸ φτωχὸ γιὰ μὴ σιγμῇ
τὴν εὐτυχία του νὰ χάνεται.

Κυλᾷ ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἡ φουῶκα ἡ παρδαλὴ
περήφανη δὲν τὴν χωρεῖ λὲς ὅλ' ἡ πλάσις
Φτωχό μου ! νὰ κυλᾷ ἄσ' τὴν τρελλή...
Μὴν τὴν ἐγγίσης . . . θὰ τὴν χάσης !

Ἀλεξάνδρεια

ΒΕΓΑΣ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀπὸ τὸ σπουδαῖον αὐτὸ σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ἐξε-
δόθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ πολὺς
αἰγυπτιολόγος Maspero συνεκέντρωσε τὰς τελευταίας
του μελέτας ἐπὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀρχαιολογίας, τῶν
ὁποίων ἡ σπουδαιότης ἀνεγνωρίσθη ὑφ' ὅλων, δημο-
σιεύομεν, κατὰ μετάφρασιν τὸ κάτωθι κεφάλαιον,
βέβαιοι, ὅτι θ' ἀναγνωσθῇ μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέ-
ροντος.

ΤΟ ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ

Ἡ ψυχὴ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων θὰ εὐρί-
σκετο ἐνίοτε ἐν μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ, ὅταν μετὰ τὰς
τελευταίας ἐξαγνίσεις καὶ τὰς συνηθισμένας
προσφορὰς, ἔμεινε μόνη ἐν τῷ τάφῳ παρὰ τὸ
πτῶμά της. Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι τῆς τοῦ
ἄνω κόσμου, ἐκ συμπαθείας πρὸς τὴν ἀδυναμίαν
τῆς, καὶ ἐκ διακαοῦς ἐπιθυμίας νὰ ἐξασφαλί-
σωσι τὴν εὐμάρειαν τῆς μελλούσης ζωῆς της,
ἐπεσώρευον περὶ αὐτὴν ποικίλα δῶρα, ὠφέλιμα
ἢ μὴ. Ἐνδύματα δηλαδὴ, ὑφάσματα, ὑποδή-
ματα, φενάκας, κοσμήματα, ἀρώματα, ὅπλα
πολεμικά καὶ τοῦ κυνηγίου, τρόφιμα καὶ ποτὰ,
ἱκανὰ νὰ διατρέψωσι πολλὰ ἄτομα. Θεράποντες
ἦσαν πάντοτε πλησίον τῆς διὰ νὰ τὴν ὑπηρε-
τῶσι, καὶ πλοῖα δὲν ἔλειπον διὰ νὰ μεταφέρωσιν
αὐτὴν καὶ τὴν ἀκολουθίαν της, τὰ κτήνη, τὰ

τρόφιμα καὶ τὰς ἀποσκευάς της, ἐπὶ τῶν ὑδάτων
τῷ κάτω κόσμῳ. Ὅλα ὅμως τὰγαθὰ αὐτὰ τὴν
ἐνέβαλλον εἰς φόβους καὶ ἀνησυχίας.

Ἀλλὰ διαρκὴς διαμονὴ ἐντὸς τοῦ τάφου ἀσφα-
λῶς προασιζομένου τὸ μὲνὺπὸ τῶν παχέων τοι-
χωμάτων τὸ δὲ ὑπὸ τῆς ὄρετῆς τῶν νεκρικῶν ὤ-
δων θὰ ἦτο ἀνιαρωτάτη. Καὶ οὐδὲν φάντασμα, ἐξ
ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ λούων-
ται πάλαι ποτὲ μὲ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας καὶ νὰ
θωπεύωνται ὑπὸ τῆς δροσερᾶς αὔρας τοῦ Βορρᾶ,
θὰ ἔστεργε νὰ φυτοζωήσῃ διὰ παντὸς ἐν τῇ
πνιγερᾷ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν αἰωνίως κλειστῶν δύο
ἢ τριῶν θαλάμων. Ἐξ ἄλλου ἦτο πολὺ δύσβατος
ἡ ὁδὸς ἢ ἄγουσα, διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν θεῶν,
εἰς τὰς ὄχθας τοῦ οὐρανίου Νείλου, ἐπὶ τοῦ
ὁποίου ἔπλεεν ἡ λέμβος τῆς Ρᾶ, ἡ μέχρη τῶν
ἀναριθμητῶν νήσων, ὅπου ἔκειτο ὁ παράδεισος
Ἰαλοῦ τοῦ καλοῦ Ὁσίριδος. Διέτρεχον πλείστας
ἀγνώστους χώρας, διέβαινον ρύακας ζέοντος
ὑδάτος καὶ ἐρήμους λυμαιομένας ὑπὸ ὄφεων,
συνῆπτον μάχας πρὸς τάγματα πνευμάτων καὶ
θεῶν—οἱ ὁποῖοι ἐσύχναζον μερικὰ μέρη—καὶ
προσεπάθουν νὰ κερδίσωσι τὴν εὐνοίαν των.
Τὸ ταξιδεῖδιον τοῦτο, ὡς βλέπετε, ἦτο ἐπίπονον
καὶ περιπετειῶδες καὶ αἱ ψυχαί, αἱ ὁποῖαι
πρώτην φορὰν, ἐπεχειρήσαν αὐτὸ ἄνευ ὁδηγοῦ,
ὑπέστησαν τὰ πάνδεια μέχρις οὗ φθάσωσιν εἰς
τὸ τέρμα τοῦ ταξιδιῶν των σῶαι καὶ ἀσφαλεῖς.

μετὰ τῆς ἐκπεπληγμένης συνοδείας των καὶ καὶ τῶν ἀποσκευῶν των.

Πῶς τώρα οἱ ἐπιζῶντες τὸ ἔμαθον; εἶναι ἄγνωστον. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι εὐθὺς ὡς ἔλαβον γνῶσιν τοῦ πράγματος, ἔσπευσαν νὰ ἔλθωσιν ἄρωγοὶ εἰς τοὺς νεκροὺς των· καὶ ἐπειδὴ εἶχον προσωπικῶς συμφέρον νὰ διευκολύνωσι τὰς ἀποδημίας τῶν ψυχῶν, ταχέως ἔξευρον λίαν ἀποτελεσματικὰ μέσα. Ἐσημείωσαν δηλαδὴ τὸ ὄνομα καὶ τὴν τοποθεσίαν τῶν μυστικῶν τούτων χωρῶν, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ὄντων ὑπὸ τῶν ὁποίων κατοικοῦντο, καὶ τὴν φύσιν τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους παρουσίαζον.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο βεβαίως πολὺ περίπλοκος, διότι εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ παράδεισοι ἦσαν πολλοὶ καὶ αἱ ὁδοὶ αἱ ὁποῖαι ὠδήγουν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀκόμη περισσότεραι. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξιχνιασθῶσιν ὅλαι αὗται αἱ ὁδοὶ διὰ νὰ εἶναι δυνατόν εἰς τὴν ψυχὴν νὰ ἐκλέξῃ τὸν τόπον τῆς ὑστάτης διαμονῆς της καὶ νὰ μεταβῇ εἰς αὐτὸν ἀπροσκόπως.

Μόλις ἀνεκαλύπτετο νέος τόπος διαμονῆς ἢ νέος κίνδυνος, ἀφιεροῦτο εἰς αὐτὸν ἢ ἐκείνον ἰδιαιτέρον κεφάλαιον· πάντα δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα ὁμοῦ ἠνωμένα, ἀπετέλεσαν μετ' οὐ πολὺ πλείστα συγγράμματα διαφόρου ὄγκου. Καλῶς ἔξεταζομένου τοῦ ζητήματος ὥφειλον οἱ πιστοὶ νὰ ἀπεστήθιζον τὰ κεφάλαια ταῦτα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς των, διὰ νὰ εἶναι προετοιμασμένοι διὰ τὸ μέγα ταξείδιον ὅταν θὰ ἐσημαινεν ἡ τελευταία των ὥρα. Ἀλλὰ παρομοία ὑποχρέωσις οὐδέποτε ἐτηρεῖτο. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τῶν συνεπειῶν, αἵτινες ἠδύναντο νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης, ἐσκέφθησαν νὰ διδάξωσιν εἰς τοὺς νεκροὺς τὴν οὕτως εἰπεῖν, πέραν τοῦ τάφου γεωγραφίαν. Εἰς ἱερεὺς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνέδυνον τὸ πτῶμα ἔψαλλεν εἰς τὸ οὗς του τὰ τεμάχια ἐκ τῶν ὁποίων ἀπετελεῖτο ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη συλλογὴ ἢ ὅλαι ὁμοῦ, τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἡ ψυχὴ συνεκράτει ὅ,τι ἐπεθύμει καὶ ἐδέχετο τὰς ὁδηγίας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι θὰ συνετέλουν, πρὸ πάντων, εἰς τὸν προσανατολισμὸν της κατὰ τὴν περιοδεῖαν της. Φαίνεται ὅτι ἐπῆρκει ἡ τοιαύτη προφορικὴ διδασκαλία κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἐπὶ τῶν γενεῶν αἱ ὁποῖαι ἀνῆγειραν τὰς Πυραμίδας. Βραδύτερον ὅμως παρε-

τήρησαν—ἀναμφιβόλως,—ὅτι ἡ μνήμη συνήθως ἡπάτα τὰς ψυχὰς καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ βασίζωνται εἰς αὐτήν. Ἡ ψυχὴ εἶχε κακῶς ἀκούσῃ ἢ κακῶς ἐννοήσῃ· ἐλησμονεῖ τὰς ὁδηγίας, τὰς συνέχεεν, ἢ τὰς παρήλλασεν, ἐστρέβλωνε τὴν ἐννοίαν των καὶ ἐπομένως ἐμείωνε τὴν ἀξίαν των. Ὡς ἐκ τούτου διενοήθησαν νὰ δώσουν εἰς αὐτήν ἐγγράφως ὅ,τι τῇ εἶχον ἀπλῶς ἀφηγηθῇ μέχρι τότε. Ἐχάραξαν ὅθεν τὰ σπουδαιότερα μέρη ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ φερέτρου, ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σαρκοφάγου, ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ νεκρικοῦ θαλάμου καὶ τέλος, ἐπὶ κυλίνδρου ἐκ παπύρου, τὸν ὁποῖον ἐναπέθετον πλησίον τῆς μούμιαις ὑπὸ τὸς ταινίας της.

Τὰ ἀντίγραφα τοῦ βιβλίου τούτου τῶν νεκρῶν ἀνέρχονται σήμερον εἰς ἑκατὸν περίπου. Δὲν ὑπάρχει δὲ εὐρωπαϊκὸν μουσεῖον, ὅσον ἀσήμαντον καὶ ἂν εἶναι, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἔν τούλάχιστον ἀπόσπασμα.

*
* *

Τὸ βιβλίον τοῦτο διαιρεῖται εἰς πολυάριθμα κεφάλαια, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ποικίλλει εἰς τὰ διάφορα ἀντίγραφα. Εἰς τοὺς μᾶλλον συμπληρωμένους παπύρους ἀπαντῶνται 150-180. Ἐκαστον ἐξ αὐτῶν σύγκειται ἀπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα ἐμφαίνουσιν τὸ ἀντικείμενον τῆς προσευχῆς, ἀπὸ μίαν παράγραφον, ἢ ὁποῖα εἶναι αὕτη ἡ προσευχή καὶ ἀπὸ μίαν ἢ περισσοτέρας εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι εἰκονογραφοῦσι τὸ κείμενον· ἐνίοτε δὲ ἰδιαιτέρον σημεῖωμα παρέχει ὁδηγίας εἰς τὸν νεκρὸν πῶς νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν προσευχὴν, ἢ πῶς νὰ καθιεροῖ ἐν ῥητὸν συγκεντροῦν τὰς ἀρετὰς τῆς προσευχῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερον ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἶναι ἡ ἐπικεφαλὶς καὶ αἱ εἰκόνες. Ἡ ἐπικεφαλὶς δηλοῖ τὴν σκέψιν ἢ ὁποῖα ἐπεκράτησε τὸ πρῶτον κατὰ τὴν σύνταξιν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως μᾶς ἀποκαλύπτει τὰς ἰδέας ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐνεφοροῦντο οἱ Αἰγύπτιοι περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ περὶ τοῦ εἶδους τῆς ζωῆς ἢ ὁποῖα τὴν ἀνέμενε πέραν τοῦ τάφου. Ἦτο ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου τούτου μετατοπισμένη εἰς τὸν ἄλλον κόσμον μὲ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις καὶ μὲ ὅλας τὰς πικρίας της. Παρατηρεῖ τις εἰς μίαν εἰκόνα τὸν νεκρὸν ἐγκαταλείποντα τὰ ὑπόγειόν του καὶ τρέχοντα πρὸς εὐρεσιν τοῦ τόπου τῶν ὀνείρων του. Κρατεῖ

ἀνὰ χεῖρας ράβδον καὶ προβάλλει τὸν πόδα του ἐπὶ τῶν πρώτων κατοφερειῶν τοῦ ὄρους τῆς Ἀνατολῆς, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου χάνεται εἰς τὸ ἄπειρον ἡ χώρα τῶν σκιῶν. Ἴδου, καταφθάνει εἰς τὸ τέρμα τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, καὶ ἐκεῖ εἰς δευτέραν εἰκόνα, παρευρισκόμεθα εἰς τὴν ὑποδοχὴν ἡ ὁποία τῷ γίνεται. Μία συκομορέα, μὲ πυκνὰ φυλλώματα, φορτωμένη ἀπὸ συγκόμορα ἐπέχει θέσιν συνόρων, καὶ μία γυνὴ, προβάλλουσα μέχρῃς ὁσφύος, ἀπὸ τὸν κορμὸν τείνει εἰς τὸν ταξειδιώτην δίσκον πλήρη ἄρτου καὶ καρπῶν καὶ δοχεῖον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκχειλίζει τὸ ὕδωρ. Ἐὰν ἀρνηθῇ, δὲν δύναται πλέον νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ὀπισθοχωρήσῃ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν γήινον κόσμον. Ἐὰν δεχθῇ, ὑποδουλοῦται διὰ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ὕδατος εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰσέρχεται ἐλεύθερος τότε εἰς τὰς μυστηριώδεις χώρας. Εἶναι ἐξηναγκασμένος νὰ βαδίζῃ εἰς αὐτὰς μετὰ μεγίστης προφυλάξεως ἵνα μὴ εὕρῃ αὐτοῦ τὸν θάνατον δευτέραν φοράν, διότι τότε δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν ποθητὴν ζωὴν.

Τὸν παρακολουθεῖ τις, εἰς σειρὰς μικροζωγραφίων, παλαίοντα μὲ τὸ δόρυ ἢ τὸ ξίφος κατὰ ἰοβόλων ὄψεων, διαφόρου μεγέθους, ἢ κατὰ δηλητηριωδῶν ἐντόμων, κατὰ τεραστίας χελώνης ἢ μεγάλου ἐρυθροῦ ὄνου, ἐκπροσωποῦντος τὸ *πανοῦργον πνεῦμα* Σὲτ-Τυφών. Ἀλλαχοῦ μία λέμβος προσφέρεται νὰ τὸν μεταφέρει εἰς ἓν ἀπὸ τὰ βασίλεια τοῦ Ὀσίριδος· ἡ λέμβος αὕτη εἶναι μάλιστα καὶ τῷ ἀποτείνει ἐρωτήσεις καὶ ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτοῦ νὰ ὀνομάσῃ καὶ νὰ περιγράψῃ ἐν λεπτομερείᾳ, τὰ μέρη ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι κατασκευασμένη. Ἡ σκηνὴ εἶναι φυσικωτάτη· ἡ ψυχὴ ὀρθία παρὰ τὴν ὄχθην τείνει χεῖρα ἱκέτιδα, καὶ πρὸ αὐτῆς τὸ φιλοπερίεργον πορθμεῖον μετὰ τοῦ ἀπὸ θεότητος πληρώματός του.

Ἀφοῦ ἐξετάσῃ τις τὰς εἰκόνας αὐτὰς, πείθεται περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ τούτου τοῦ βιβλίου εἶναι ὁδηγὸς καὶ δεικνύει τὸν τρόπον τῆς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον συνδιαλέξεως, πρὸς χρῆσιν τῶν ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκζητοῦσι τὸν τρισπόθητον παράδεισον.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀθῆναι 15 Ὀκτωβρίου 1907.

Πλησιάζει ἤδη ὁ πρῶτος χειμερινὸς μὴν καὶ ὅμως εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐχόμεν ἀκόμη καλοκαίρι. Συμβαίνει κάποτε ἡ φύσις νὰ εἰρωνεύεται τὸν ἡμεροδείκτην καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι παιγνίδι πάντοτε εἰς τὰ χεῖρα ἀοράτων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι συνεννοῦνται ἢ διαφωνοῦν εἰς βάρος του χωρὶς καὶ νὰ τὸν ἐρωτοῦν καὶ χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν γνώμην του. Τώρα τὸ φθινόπωρον, ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν καὶ τῶν βροντῶν καὶ τῶν βιαιῶν ἀνέμων, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ξηρὰ, γαληνιαία καὶ ἡλιόλουστος. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀγρῶν κυττάζουν μὲ ἀδημονίαν τὰ ὕψη καὶ ζητοῦν βροχὴν ἢ ὁποῖα νὰ ποτίσῃ τὴν γῆν. Ἀπελπιστικαὶ πληροφορίαι κυκλοφοροῦν περὶ τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας. Οἱ ἄνθρωποι τῶν πόλεων οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν πικρὰν πείραν τοῦ ὅτι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι δύο κυρία ποῦ γκρινιάζουν καὶ παραπονοῦνται εἴτε βρέξῃ εἴτε δὲν βρέξῃ,

ἀπολαμβάνουν τώρα τὴν ἀγαθὰ τῆς ἐξόχως ὥραιας αὐτῆς ἐποχῆς, ἡ ὁποία συναγωνίζεται πρὸς τὴν ἀνοιξιν, ἂν ὅχι εἰς τὴν νεανικὴν ὁρμήν, βεβαίως ὅμως μὲ τὴν ἡρεμον καὶ ἁρμονικὴν μελαγχολίαν.

Ἡ παράτασις τοῦ φθινοπώρου ἀνέβαλε τὴν ἔναρξιν τῆς κοσμικῆς χειμερινῆς κινήσεως. Ἀπλῶς εἰς τὸ μεταξὺ ἐπιστρέφουν οἱ τελευταῖοι ἀπὸ τοὺς ἀποδημήσαντας. Ἡ «ἐπάνοδος» ἀπὸ τὴν ἐξοχὴν ἀπὸ τὰ λουτρά καὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, ἐβράδυνεν ἐφέτος περισσότερον ἀπὸ ἄλλοτε. Χθὲς μία σειρά ἀμαξῶν ἔφερε τοὺς τελευταίους «παραθερίσαντας» εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Καὶ μόλις πρὸ ὀλίγου ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὰς θερινὰς λουτροπόλεις.

Εἰς αὐτὰς ἡ κίνησις ἐπῆρξεν ἐξαιρετικῶς ζωηρὰ ἐφέτος. Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τὸ Λουτράκι, ἡ μᾶλλον Εὐρωπαϊκὴ καὶ ἡ μᾶλλον εὐκόλος ἀπὸ ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς λουτροπόλεις. Εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων ὥρῶν ἀπὸ τὰς Ἀθῆ-